

Metodologia de la Recerca en Musicologia Històrica

Codi: 40827
Crèdits: 10

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4312637 Musicologia, Educació Musical i Interpretació de la Música Antiga	OT	0	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Germán Gan Quesada

Correu electrònic: German.Gan@uab.cat

Altres indicacions sobre les llengües

castellà, anglès, francès

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Maria Incoronata Colantuono

Francesc Xavier Alern Vazquez

Germán Gan Quesada

Tess Knighton Bolton

Prerequisits

No hi ha cap prerequisit de matrícula, tret dels administratius generals per a la matrícula del màster.

Objectius

- Discutir diverses metodologies de recerca dins de l'àmbit de la musicologia històrica.
- Oferir eines útils de recerca, segons una doble dimensió teòric-pràctica, per a la recerca en arxius.
- Interpretar fonts documentals d'interès musical.
- Proporcionar estratègies de presentació i comunicació acadèmica dels resultats de recerca.
- Introduir a l'ús de les eines pròpies de les Humanitats Digitals per a la recerca musicològica.
- Analitzar els sistemes de composició melòdica del repertori marià atribuït al Rei Alfons X.
- Observar el recorregut tècnic, organològic i de repertori de la guitarra barroca i classicista.
- Comentar la presència intertextual de les cantiques alfonsines en la música dels segles XX i XXI.

Competències

- Analitzar i interpretar les fonts històriques i documentals en relació amb la música.
- Aplicar la capacitat crítica en projectes de recerca musicològica i en projectes interpretatius.
- Distingir i aplicar les diferents metodologies de la recerca musicològica i de la recerca en educació musical orientades als projectes de recerca.
- Dur a terme activitats de recerca arxivística, hemerogràfica i bibliogràfica relacionades amb l'àmbit de la música.
- Plantejar propostes innovadores en projectes de recerca musicològica i en projectes interpretatius.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els diferents procediments metodològics de recerca que s'han desenvolupat en les últimes dècades en relació amb la musicologia de perspectiva històrica
2. Aplicar de manera elemental aquests recursos per a obtenir diferents classes de dades sobre recerca en musicologia històrica
3. Aplicar la capacitat crítica en projectes de recerca musicològica i en projectes interpretatius.
4. Discernir la idoneïtat de cada metodologia analítica i interpretativa en relació amb les problemàtiques abordades i amb cada tipus de font històrica i documental.
5. Plantejar propostes innovadores en projectes de recerca musicològica i en projectes interpretatius.
6. Utilitzar els recursos bàsics per a obtenir dades d'arxiu sobre recerca en musicologia històrica
7. Valorar i aplicar les metodologies de recerca anteriors a cada tipus de projecte de recerca

Continguts

PART I. Prof. Maria Incononata Cuolantonio (Març de 2021)

Anàlisi dels sistemes de composició melòdica del repertori marià atribuït al Rei Alfons X. A partir del concepte de composició oral analitzarem les seves possibles declinacions: la centonització, la contrafacció i la modalitat imitada. Les estructures melòdiques s'examinaran tot tenint en compte les seves caracteritzacions semàntiques que permetran individuar diàlegs intermelòdics i intertextuals amb altres repertoris medievals.

PART II. Prof. Tess Knighton (Abril de 2021)

La reconstrucció històrica de l'experiència musical, en una doble dimensió social i quotidiana, enfronta importants reptes en períodes, com ara el Renaixement, dels quals només s'han conservat evidències escrites (fonts documentals i musicals) i iconogràfiques a partir de les quals l'investigador mira de determinar la significació i funció del fet musical al llarg d'aquell moment històric. Aspectes com ara la circulació de repertoris, el nivell d'alfabetització musical, la pràctica musical vocal i instrumental en els àmbits domèstic, institucional i ceremonial i les interrelacions entre músiques escrites i orals seran examinats mitjançant l'ús de metodologies diverses multidisciplinàries, el coneixement de la recerca en arxius i l'anàlisi i interpretació de les dades que ens hi aporten.

PART III. Prof. Francesc Xavier Alern Vázquez (Maig de 2021)

Els tractats i llibres de guitarra conservats a la Biblioteca Nacional de Catalunya des del 1714 al 1814 reflecteixen el pas progressiu de la guitarra barroca a la classicoromàntica. Analitzarem tots els aspectes relatius a la tècnica, el repertori i l'organologia continguts en aquests tractats i els posarem en relació amb alguns dels instruments històrics que es conserven a casa nostra.

PART IV. Prof. Germán Gan Quesada (Maig de 2021)

Comentari de diferents obres compostes al llarg del segle XX i les dues primeres dècades del segle XXI basades sobre les *Cantigas de Santa María*.

Celebració de una taula rodona i concert de presentació del llibre *Santos y reliquias*, ed. Maricarmen Gómez Muntané y Eduardo Carrero Santamaría (Primavera de 2021).

Metodologia

Les sessions del mòdul es desenvoluparan, amb una durada de 4 hores, els dijous tarda del segon quadrimestre (13 de febrer-28 de maig de 2020), a càrrec de cada professor responsable de la docència i amb la participació activa de l'alumnat. El seu contingut, de caire teòric-pràctic, emfasitzarà un acostament al repertori que s'hi tracti des de les perspectives analítica, paleogràfica i notacional.

Al començament de les activitats generals del mòdul, així com de la docència assignada a cada docent, l'alumnat rebrà un breu programa del contingut específic de les sessions, juntament amb una bibliografia complementària, si escau. Així mateix, es determinarà els possibles temes de treball, per a cada part avaluable i per al treball final, el seguiment dels quals serà preferentment presencial.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Assistència/participació a les sessions teòric-pràctiques i participació a sessions d'avaluació	60	2,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Tipus: Supervisades			
Preparació dels Treballs d'exposició pública	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Tipus: Autònomes			
Lectures i comentari de textos	50	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Realització de transcripcions i anàlisis de partitures	34	1,36	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Avaluació

Els criteris d'avaluació del mòdul són:

- Assistència/participació mínima d'un 80% a les sessions del mòdul i assistència/participació obligatòria a la taula rodona programada, tret de circumstàncies excepcionals degudament justificades.
- Elaboració d'un treball (ressenya d'article o capítol, transcripció, anàlisi...) per a les parts I, II i III del recorregut docent.
- Preparació d'un projecte de recerca, tutoritzat per qualsevol docent responsable al mòdul, amb l'objectiu de ser exposat oralment [data prevista: 27/5/2021], segons la pràctica habitual, en durada i format, de la participació en congressos i simposis acadèmics.
- La superació dels quatre ítems d'avaluació és independent i obligatòria per a completar el recorregut del mòdul; els percentatges que s'hi adjudiquen són indivisibles. No es contemplarà la possibilitat de superar el mòdul sense el lliurament i avaluació positiva d'aquests quatre ítems i en cap cas es realitzaran mitjanes de qualificacions amb una nota parcial suspensa.
- La possibilitat de recuperació es limita a un percentatge màxim del 40%, prèvia consulta amb el professor responsable i en la data que s'estableixi al final de la docència del mòdul. La qualificació màxima assolible en el procés de recuperació d'aquests ítems és de 6.
- La data de revisió de les qualificacions dels ítems d'avaluació es comunicarà al moment de la seva publicació, via Aula Moodle de l'assignatura.

- Es considerarà "no avaluable" l'alumne que no lliuri cap element d'avaluació dels establerts en aquest apartat; en qualsevol altre cas, l'alumne haurà començat el procés d'avaluació i, per tant, rebrà la qualificació numèrica que li pertoca sobre la base dels ítems lliurats.

OBSERVACIONS GENERALS

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, assegurant que tot l'estudiantat hi pot accedir.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació a les sessions presencials	20 %	50	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Projecte de recerca general	20 %	17	0,68	1, 3, 4, 5, 6
Treball - Part I	20 %	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Treball - Part II	20 %	3	0,12	2, 3, 4, 5, 6, 7
Treball - Part III	20%	3	0,12	1, 2, 4, 6, 7

Bibliografia

Al començament de les sessions de cada part del mòdul es facilitarà a l'alumnat, si escau, una bibliografia/webgrafia específica per al desenvolupament dels seus continguts.

AA.VV. *Alfonso X el Sabio, Cantigas de Santa Maria, Facsímil del Códice T.I, 1 de la Biblioteca de San Lorenzo de El Escorial, siglo XIII*, 2 vols. Madrid: Ed. Edilan, 1979.

AA.VV. *El Códice de Florencia de las Cantigas de Alfonso X el Sabio*, 2 vols. Madrid: Ed. Edilan, 1991.

Anglès, Higiní. *La música de las Cantigas de Santa Maria del Rey Alfonso El Sabio*, Servei de Publicacions de la Diputació de Barcelona, Barcelona: Id. (1964), vol. I, *Facsímil del còdice j.b.2 del Escorial*; Id. (1943), vol. II, *Transcripción musical*; Id. (1958), vol. III (1), *Estudio crítico: Die Metrik der Cantigas, Abhandlung von Haus Spanke*; Id., (1958), vol. III (2), *Las melodías Hispanas y la monodía lírica Europea*. Barcelona: CSIC-Instituto de Musicología, 1943-1964.

Ballester i Gibert, Jordi. "Representacions musicals en la pintura catalana del segle XVI", *Revista Catalana de Musicologia*, 2 (2004), pp. 53-61.

Coelho, Victor A. *The Cambridge Companion to the Guitar*. Cambridge, etc.: Cambridge University Press, 2003.

Gil, Salvador. *Principios de música aplicados á la guitarra / por Salvador Gil para el uso de sus discípulos*. Madrid: En la imprenta de Sancha, 1814.

Gregori i Cifré, Josep Maria. "Pere Vila (ca. 1465-1538), organista de las catedrals de Vic i València, probable autor del Magnificat a 4 (BC: M 1167, OLIM E: TarazC 2/3)", *Revista Catalana de Musicologia*, 11 (2018), pp. 31-61.

Knighton, Tess. "Orality and Aurality: Contexts for the Unwritten Musics of Sixteenth-Century Barcelona", en *Hearing the City in Early Modern Europe*, eds. Tess Knighton i Ascensión Mazuela-Anguila. Turnhout: Brepols, 2017, pp. 295-308.

Knighton, Tess. "Musical Instruments in the Domestic Sphere in Early Modern Barcelona", en *Els sons de Barcelona a l'edat moderna*, ed. Tess Knighton. Barcelona: Museu d'Història de Barcelona, 2016, pp. 131-151.

Kreitner, Kenneth. "The Ceremonial Soft Band of Fifteenth-Century Barcelona", en *'Uno gentile et subtile ingenio': Studies in Renaissance Music in honour of Bonnie J. Blackburn*. Turnhout: Brepols, 2009, pp. 147-154.

Mangado, Josep Maria. *La guitarra en Cataluña (1769-1939)*. Londres: Tecla, 1998.

Mazuela-Anguila, Ascensión. "The Contribution of the Requesens Noblewomen to the Soundscape of Sixteenth-Century Barcelona through the Palau de la Comtessa", en *Hearing the City in Early Modern Europe*, eds. Tess Knighton i Ascensión Mazuela-Anguila. Turnhout: Brepols, 2018, pp. 197-217.

Moretti, Federico. *Principios para tocar la guitarra de 6 órdenes*. Madrid: Librería de Sancha, 1799.

Ruiz Jiménez, Juan. "La difícil transición hacia el Renacimiento", en *Historia de la música en España e Hispanoamérica*, vol. I, ed. Maricarmen Gómez Muntané. Madrid: Fondo de Cultura Económica, 2009, pp. 319-365.

Ruiz Jiménez, Juan. "La transformación del paisaje sonoro urbano en la Granada conquistada", en *Paisajes sonoros medievales*, coords. Gerardo Fabián Rodríguez y Gisela Coronado. Mar de Plata: Universidad Nacional de Mar de Plata, Facultad de Humanidades, GIEM, 2019, pp. 139-186 (<http://www.earlyurbansoundscape.com/earlyurbansoundscape/Publicaciones.html>).

Torres Clemente, Elena. *Manuel de Falla y las 'Cantigas' de Alfonso X el Sabio. Estudio de una relación continua y plural*. Granada: Universidad de Granada, 2002.

Tyler, James i Sparks, Paul R. *The guitar and its music: From the Renaissance to the Classical era*. New York: Oxford University Press, 2002.

El Escorial, MS J.b.2: <http://www.pbm.com/~lindahl/cantigas/facsimiles/E/>

Madrid, Biblioteca Nacional de España, MS 10069 'Códice de Toledo': <http://bdh-rd.bne.es/viewer.vm?id=0000018650>, <http://www.pbm.com/~lindahl/cantigas/facsimiles/To/>

Web site by Andrew Casson: <http://www.cantigasdesantamaria.com/>

Cantigas de Santa Maria (Illustrations from Códice Rico): <http://warfare.totalh.net/Cantiga/MT11-1.htm?ckattempt=2>